

90 MÙA XUÂN CỦA ĐẢNG - NHỮNG BÀI HỌC LỚN

PGS, TS BÙI ĐÌNH PHONG

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Tóm tắt: Mười năm sau sự kiện tham gia Đại hội Tua (Tours), Nguyễn Ái Quốc sáng lập Đảng Cộng sản Việt Nam, Đảng của giai cấp công nhân, đồng thời là Đảng của dân tộc Việt Nam, đưa cách mạng Việt Nam tiên từ thắng lợi này đến thắng lợi khác. Hướng tới kỷ niệm 90 năm thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam (2-1930 - 2-2020), nhìn lại lịch sử cho thấy, từ thực tiễn Đảng lãnh đạo cách mạng với những thành công và cả những sai lầm, khuyết điểm, có thể rút ra một số bài học kinh nghiệm. Đó là, cách mạng muốn thắng lợi phải có sự lãnh đạo đúng đắn của Đảng; Đảng phải kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; Đảng có vững cách mạng mới thành công.

Từ khóa: Đảng Cộng sản Việt Nam; Hồ Chí Minh; độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; chinh đốn, đổi mới

Trái qua 90 mùa Xuân của Đảng, chúng ta đã giành được những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử. Đó là thắng lợi của Cách mạng Tháng Tám năm 1945, xóa bỏ nền thống trị thực dân-phong kiến, lập nên nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, đưa dân tộc Việt Nam tiến vào kỷ nguyên độc lập, tự do, chuẩn bị tiền đề tiến lên CNXH; thắng lợi của các cuộc kháng chiến chống xâm lược mà đỉnh cao là chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ năm 1954, Đại thắng mùa Xuân năm 1975, giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước; thành tựu của hơn 30 năm đổi mới, đưa đất nước ra khỏi khủng hoảng kinh tế-xã hội và tình trạng kém phát triển, trở thành nước đang phát triển có thu nhập trung bình. 90 mùa Xuân của Đảng để lại cho chúng ta những bài học kinh nghiệm quý giá.

Một là, cách mạng phải có một Đảng lãnh đạo.

Thất bại của các phong trào cứu nước trước khi có Đảng chỉ ra cho những nhà yêu nước Việt Nam thấy rằng công cuộc giải phóng dân tộc muốn giành được thắng lợi mà chỉ có lòng yêu nước, chí căm

thù giặc và lòng khát khao độc lập, tự do không thôi thì đó mới chỉ là những yếu tố *cần* nhưng chưa *đủ*. Yếu tố tiên quyết là phải có Đảng, một Đảng lãnh đạo thống nhất, vững chí, bền gan, biết hy sinh, tức là theo đúng chủ nghĩa Mác-Lênin.

Một điều cần rõ thêm, trước nay, khi bàn về sự thất bại của các phong trào cứu nước trước khi có Đảng, thường chỉ chú ý đến nguyên nhân khủng hoảng, bế tắc về đường lối lãnh đạo. Như vậy là đúng, nhưng chưa đủ. Sự thất bại của các phong trào giải phóng dân tộc trước khi có Đảng là sự khủng hoảng, bế tắc trên ba phương diện lớn: đường lối, tổ chức và phương pháp. Ba vấn đề liên quan với nhau và đều do đường lối quyết định. Bởi vì, đường lối nào thì tổ chức và phương pháp ấy. Tuy nhiên, phải nhấn mạnh cả ba mặt. Tổ chức ở đây là đề cập đến các hội, đảng. Trước khi Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời, trong phong trào cứu nước đầu thế kỷ XX đã có Duy tân hội, Việt Nam quang phục hội, Việt Nam quốc dân đảng... Những hội và đảng đó do nhiều nguyên nhân về tổ chức đã không thể lãnh đạo các cuộc

đấu tranh giành thắng lợi. Phương pháp cũng vậy. Con đường phong kiến và tư sản thì phương pháp đấu tranh chủ yếu là bề quan tòa công, dựa vào hào sâu lũy cao, bạo động non, ám sát cá nhân, anh hùng theo kiểu “không thành công cũng thành nhân”. Khi đề xướng *Đường Kách mệnh*, Nguyễn Ái Quốc đã chỉ rõ: “phải biết cách làm thì làm mới chóng”¹. Người phê phán cách làm “... hò dô; hoặc xúi dân bạo động mà không bày cách tổ chức; hoặc làm cho dân quen tính ỷ lại, mà quên tính tự cường”².

Như vậy, cách mạng nhất định phải có Đảng, “đề trong thì vận động và tổ chức dân chúng, ngoài thì liên lạc với dân tộc bị áp bức và giai cấp vô sản mọi nơi”. Khi đồng bào ta đối với hai chữ “cách mệnh” còn lơ mơ lảm dẫn đến đấu tranh tự phát, nên không có mục đích rõ ràng, kế hoạch đầy đủ, tổ chức chắc chắn, thì nhất thiết phải có Đảng để giúp dân chúng hiểu và trả lời được nhiều vấn đề xung quanh câu hỏi: “Vi sao?": Vi sao phải có Đảng lãnh đạo? Vi sao muốn sống phải làm cách mạng? Vi sao cách mạng là việc chung của cả dân chúng chứ không phải việc một hai người. Đảng phải làm cho quần chúng giác ngộ, hiểu các quy luật và hành động theo quy luật, chỉ rõ con đường giải phóng. Cách mạng là cuộc đấu tranh phức tạp, lâu dài, gian khổ. Lực lượng kẻ địch mạnh, trăm mưu ngàn kế. Vi vậy phải có Đảng để giáo dục, tổ chức, tập hợp lực lượng thành một khối vững chắc.

Giành được chính quyền rồi, đi vào xây dựng CNXH và tiến hành sự nghiệp đổi mới vẫn cần có Đảng lãnh đạo vì: “-Dù nhân dân đã nắm chính quyền, nhưng *giai cấp* đấu tranh trong nước và mưu mô đế quốc xâm lược vẫn còn. -Vi phải xây dựng kinh tế, quốc phòng, văn hóa, xã hội cho nên Đảng vẫn phải tổ chức, lãnh đạo, giáo dục quần chúng, để đưa nhân dân lao động đến thắng lợi hoàn toàn”³.

Bài học này có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong tình hình hiện nay khi các thế lực thù địch tìm mọi cách nhằm xóa bỏ vai trò lãnh đạo của Đảng và thực hiện đa nguyên, đa đảng.

Hai là, kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và CNXH trên nền tảng chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh.

Trước đây cũng như hiện nay, vẫn có những ý kiến, luận điệu muốn phủ nhận con đường đi lên CNXH ở nước ta. Lý sự của loại ý kiến này là CNXH ở Liên Xô và các nước châu Âu đã sụp đổ; chủ nghĩa Mác-Lênin lỗi thời; hiện chỉ còn ít nước đi theo con đường XHCN, v.v.

Chúng ta phải nhận thức khoa học và cách mạng rằng trung thành với chủ nghĩa Mác-Lênin, kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và CNXH không có nghĩa là rập khuôn, máy móc, mà phải luôn luôn biết vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác-Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta. Bởi vì, “chủ nghĩa Mác- Lênin là kim chỉ nam cho hành động, chứ không phải là kinh thánh”⁴. Phải tuyệt đối chống bệnh lý luận suông tức là lý luận xa thực tế. Chẳng hạn: “Nghe người ta nói giai cấp đấu tranh, mình cũng ra khẩu hiệu giai cấp đấu tranh mà không xét hoàn cảnh nước mình như thế nào để làm cho đúng”⁵.

Mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền CNXH một thế kỷ qua, từ khi Nguyễn Ái Quốc đến với chủ nghĩa Lênin, được Đảng đưa vào Cương lĩnh, lãnh đạo nhân dân ta tiến từ thắng lợi này đến thắng lợi khác-là sự lựa chọn của chính lịch sử, của dân tộc, xuất phát từ những cơ sở lý luận và thực tiễn của Việt Nam và thế giới. Từ khi thực dân Pháp xâm lược (1858) đến trước khi Đảng ra đời (1930), phong trào giải phóng dân tộc trải qua 72 năm theo các ngã đường phong kiến, tư sản và phong trào đấu tranh tự phát của nông dân, nhưng tất cả đều thất bại. Tiêu biểu cho con đường tư sản như Phan Bội Châu, trăn

đầy bầu máu nóng nhiệt huyết cứu nước, cứu dân với “Bình Tây thu Bắc”, “Hải ngoại huyết thư”, nhưng rốt cuộc, vẫn ngậm ngùi thốt lên rằng: “Than ôi! Đòi trăm thất bại không một thành công”.

Nguyễn Ái Quốc khẳng định muốn cứu nước và giải phóng dân tộc không có con đường nào khác con đường cách mạng vô sản, tức là độc lập dân tộc đi tới CNXH, đó là sự đúc kết cả lý luận và thực tiễn Việt Nam và thế giới.

Cho đến hiện nay, dân tộc Việt Nam cũng không có con đường nào khác con đường XHCN trên nền tảng chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. CNXH ở Liên Xô và châu Âu sụp đổ là sự sụp đổ của một mô hình XHCN cụ thể; là sự sụp đổ của CNXH hiện thực ở các nước đó, chứ không phải là sự sụp đổ của CNXH khoa học, của chủ nghĩa Mác-Lênin như có những người suy nghĩ.

Thực tiễn là thước đo chân lý. Cách mạng là sáng tạo; không sáng tạo, cách mạng không thể thắng lợi. Đặc biệt, chủ nghĩa Mác-Lênin chủ yếu bàn về cách mạng ở châu Âu, nơi các nước tư bản phát triển. Còn cách mạng Việt Nam tiến hành ở một nước vốn là thuộc địa phương Đông, nông nghiệp lạc hậu, nông dân chiếm đa số, khoa học-kỹ thuật kém phát triển, tiến thẳng lên CNXH, bỏ qua chế độ TBCN. Vì vậy, không những trước đây trong cách mạng giải phóng dân tộc, mà hiện nay trong đổi mới, phải biết vận dụng sáng tạo và phát triển chủ nghĩa Mác-Lênin. Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Học chủ nghĩa Mác-Lênin không phải nhắc như con vẹt “Vô sản thế giới liên hiệp lại” mà phải thống nhất chủ nghĩa Mác-Lênin với thực tiễn cách mạng Việt Nam. Nói chủ nghĩa Mác-Lênin ở Việt Nam là nói đến chủ trương, chính sách của Đảng...Chủ nghĩa Mác-Lênin không phải ở đâu người ta cũng làm cộng sản, cũng làm Xôviết”⁶.

Một vấn đề khác cũng rất có ý nghĩa là phải biết đúc kết lịch sử, từ đó rút ra những bài học kinh nghiệm. Xét đến cùng, thành công bao giờ cũng xuất phát từ chỗ chưa thành công; đồng thời, phải biết nhận ra chính mình, xác định đúng nguyên nhân của bệnh và chữa trị. “Sự tan rã của Liên Xô là bài học vô cùng sâu sắc và đắt giá mà chúng ta cần phải thấm thía, luôn luôn khắc sâu, ghi nhớ, đừng để đi vào “vết xe đổ” đau xót đó”⁷.

Khuyết điểm, sai lầm là phản giá trị, nhưng biết tìm ra nguyên nhân để quyết tâm khắc phục, sửa chữa lại là một giá trị. Chính giá trị của sửa chữa sai lầm cùng với những ưu điểm đã đem lại cho Đảng và mỗi cán bộ, đảng viên một chất mới, nguồn sinh lực, sức mạnh mới. Bài học quý giá này được Hồ Chí Minh đúc kết: “Nói về Đảng, một Đảng mà giấu giếm khuyết điểm của mình là một Đảng hỏng. Một Đảng có gan thừa nhận khuyết điểm của mình, vạch rõ những cái đó, vì đâu mà có khuyết điểm đó, xét rõ hoàn cảnh sinh ra khuyết điểm đó, rồi tìm kiếm mọi cách để sửa chữa khuyết điểm đó. Như thế là một Đảng tiến bộ, mạnh dạn, chắc chắn, chân chính”⁸.

Trong đổi mới, Đảng cũng nhận ra chân lý: “Sức mạnh của Đảng, của mỗi đảng bộ và mỗi đảng viên không chỉ ở ưu điểm mà còn ở chỗ nhận rõ và sửa chữa bằng được những vấn đề tồn tại, những sai lầm khuyết điểm và tự vượt lên chính bản thân mình”⁹.

Ba là, Đảng có vững cách mạng mới thành công.

Như trên đã nói, cách mạng phải có Đảng lãnh đạo, nhưng điều đó không có nghĩa cứ có Đảng là cách mạng thành công. Hồ Chí Minh đã đúc kết “Đảng có vững cách mạng mới thành công, cũng như người cầm lái có vững thuyền mới chạy”¹⁰. Vấn đề có tính quy luật là “ở đâu Đảng cầm quyền xa rời nguyên lý phải luôn luôn tự hoàn thiện mình thì ở đó chóng hay chầy không tránh khỏi tai họa”¹¹.

Đảng muốn trong sạch, vững mạnh cần nhiều yếu tố. Bài học 90 năm qua cho thấy, Đảng phải có thái độ nhìn thẳng vào sự thật, nói rõ sự thật, đánh giá đúng sự thật, không nề nang, né tránh. Kết hợp giữa “xây” và “chống”; “xây” là nhiệm vụ cơ bản, chiến lược lâu dài; “chống” là nhiệm vụ cơ bản, cấp bách.

Phải nhận thức có chất lượng khoa học và cách mạng, Đảng là một Đảng cầm quyền, mọi sự thành bại liên quan đến việc sử dụng quyền lực như thế nào. Hồ Chí Minh là lãnh tụ đứng ở đỉnh cao của quyền lực nhưng không bao giờ Người hành xử như một người có quyền. Ngược lại, Người tuyên bố và hành động với tư cách là một công bộc thật sự của dân. Trước khi vĩnh biệt chúng ta, Người không có điều gì phải hối hận, nhưng có điều tiếc, đó là không được phục vụ Tổ quốc, phục vụ cách mạng, phục vụ nhân dân nhiều hơn nữa, lâu hơn nữa. Người cảnh báo những người có quyền mà không giữ đúng cần, kiệm, liêm, chính thì dễ trở nên hủ bại, biến thành sâu mọt của dân. Người viết:

“Trước nhất là cán bộ các cơ quan, các đoàn thể, cấp cao thì quyền to, cấp thấp thì quyền nhỏ. Dù to hay nhỏ, có quyền mà thiếu lương tâm là có dịp đục khoét, có dịp ăn của đút, có dịp “dĩ công vi tư”¹².

Cần hiểu thấu và làm đúng chỉ dẫn quý báu của Hồ Chí Minh về vai trò “dân là gốc”. Chính nhân dân là người làm nên những thắng lợi lịch sử. Toàn bộ hoạt động của Đảng phải xuất phát từ lợi ích và nguyện vọng chính đáng của nhân dân. Phong trào cách mạng Việt Nam qua các thời kỳ cho thấy, việc gì đúng với nguyện vọng của nhân

dân, thì được quần chúng nhân ủng hộ và hăng hái đấu tranh. Có lực lượng dân chúng việc to tát mấy, khó khăn mấy cũng làm được; không có, thì việc gì làm cũng không xong. Nhân dân biết giải quyết nhiều vấn đề một cách giản đơn, mau chóng, đầy đủ, mà những người tài giỏi, những đoàn thể to lớn, nghĩ mãi không ra.

Đổi mới mang tầm vóc và ý nghĩa cách mạng, là quá trình cải biến sâu sắc, toàn diện, triệt để, là sự nghiệp cách mạng to lớn của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân; là cuộc chiến đấu không

lỡ chống lại những gì đã cũ kỹ, hư hỏng để tạo ra những cái mới mẻ, tốt tươi. Muốn giành thắng lợi thì phải động viên toàn dân, tổ chức và giáo dục toàn dân, dựa vào lực lượng vĩ đại của toàn dân, như Chủ tịch Hồ Chí Minh dặn lại trong *Di chúc*.

Phải biết kết hợp chặt chẽ đường lối lãnh đạo của Đảng với “theo đúng đường lối nhân dân”¹³. Tức là Đảng phải vì lợi ích của nhân dân, dựa vào nhân dân, phát huy dân chủ và sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc. Sức

mạnh của Đảng là ở sự gắn bó mật thiết với nhân dân. Một trong những bài học sáng giá trong đổi mới Đảng rút ra là “phải biết dựa vào dân, lắng nghe dân, cái gì mà quần chúng nhân dân hoan nghênh và ủng hộ thì chúng ta phải quyết tâm làm bằng được; ngược lại, cái gì nhân dân không đồng tình, thậm chí căm ghét, phản đối thì chúng ta cương quyết ngăn ngừa, uốn nắn và xử lý nghiêm các sai phạm”¹⁴.

Bài học lòng dân, niềm tin của dân đối với Đảng bài học lớn nhất được đúc kết từ 90 năm

90 năm Đảng ra đời, xây dựng và trưởng thành, lãnh đạo sự nghiệp cách mạng của dân tộc Việt Nam cho thấy, bài học lòng dân, niềm tin của dân đối với Đảng là lớn nhất trong các bài học. Đúng như Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng đã nói: Cần khẳng định, ta làm hợp lòng dân thì dân tin và chế độ ta còn, Đảng ta còn. Ngược lại, nếu làm cái gì trái lòng dân, để mất niềm tin là mất tất cả.

Đảng ra đời, liên tục lãnh đạo sự nghiệp cách mạng của dân tộc Việt Nam. Nhân dân là người sinh thành ra Đảng, đồng hành cùng Đảng, che chở, bảo vệ Đảng, trung thành với Đảng. Đảng lãnh đạo nhưng dân là chủ, là gốc. Chính nhân dân là người trao cho Đảng sứ mệnh cầm quyền. Lòng dân có trước ý Đảng. Chủ nghĩa yêu nước có trước CNCS. Phong trào yêu nước có trước phong trào công nhân. Vì vậy, cách xa dân chúng, quan liêu, mệnh lệnh, sớm muộn sẽ thất bại. *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011)* tổng kết: “Chính nhân dân là người làm nên những thắng lợi lịch sử. Toàn bộ hoạt động của Đảng phải xuất phát từ lợi ích và nguyện vọng chính đáng của nhân dân. Sức mạnh của Đảng là ở sự gắn bó mật thiết với nhân dân. Quan liêu, tham nhũng, xa rời nhân dân sẽ dẫn đến những tổn thất khôn lường đối với vận mệnh của đất nước, của chế độ xã hội chủ nghĩa và của Đảng”¹⁵.

Vai trò, vị trí của nhân dân không chỉ đề cập trong Cương lĩnh và các văn kiện của Đảng, mà đặc biệt là được khẳng định trong Hiến pháp năm 2013 của nước Cộng hòa XHCN Việt Nam. Điều 2, Điều 4 của Hiến pháp viết: “Đảng Cộng sản Việt Nam gắn bó mật thiết với Nhân dân, phục vụ Nhân dân, chịu sự giám sát của Nhân dân, chịu trách nhiệm trước Nhân dân về những quyết định của mình”¹⁶.

Đảng muốn vững thì mỗi cán bộ, đảng viên phải vững. Vì vậy, phải xây dựng, rèn luyện đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ cấp chiến lược luôn nêu cao tinh thần “phụng công thủ pháp”, chí công vô tư, một lòng vì nước, vì dân, cần kiệm liêm chính, cố năng lực trí tuệ, bản lĩnh, phương pháp, phong cách công tác, đủ sức hoàn thành mọi nhiệm vụ Đảng và nhân dân giao phó. Đảng phải phòng, chống các nguy cơ của Đảng cầm quyền như quan liêu, suy thoái, tha hóa, biến

chất, tham nhũng, cắt đứt liên hệ với quần chúng, xa rời nhân dân, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Những nguy cơ đó sẽ dẫn đến những tổn thất không lường được đối với vận mệnh của đất nước, của chế độ và của Đảng. Những bài học lớn là sự đúc kết gần một thế kỷ lãnh đạo của Đảng, tiếp tục soi sáng công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng từ nay về sau để Đảng hoàn thành sứ mệnh vinh quang của Đảng cầm quyền.

1, 2, 10. *Hồ Chí Minh Toàn tập*. Nxb CTQG, H, 2011, T. 2, tr. 282, 282, 289

3. *Sđđ*. T. 8, tr. 274

4. *Sđđ*. T. 7, tr. 120

5, 8. *Sđđ*. T. 5, tr. 312, 301

6, 12. *Sđđ*. T. 6, tr. 368-369, 127

7. Nguyễn Phú Trọng: *Xây dựng chính đôn Đảng là nhiệm vụ then chốt để phát triển đất nước*. Nxb CTQG, H, 2017, tr. 23

9. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Hội nghị lần thứ sáu (lần 2) Ban Chấp hành Trung ương khóa VIII*. Nxb CTQG, H, 1999, tr. 60

11. Trần Bạch Đằng: *Đến với tư tưởng Hồ Chí Minh*. Nxb Trẻ, 2004, tr. 62

13. Hồ Chí Minh coi “Theo đúng đường lối nhân dân” là nguyên tắc chữa bệnh quan liêu, mệnh lệnh với 6 nội dung: Đặt lợi ích của nhân dân lên trên hết; Liên hệ chặt chẽ với nhân dân; Việc gì cũng bàn với nhân dân, giải thích cho nhân dân hiểu rõ; Có khuyết điểm thì thật thà tự phê bình trước nhân dân và hoan nghênh nhân dân phê bình mình; Sẵn sàng học hỏi nhân dân; Tự mình phải làm gương mẫu cần kiệm liêm chính, để nhân dân noi theo

14. Nguyễn Phú Trọng: *Quyết tâm ngăn chặn và đẩy lùi tham nhũng*. Nxb CTQG, H, 2019, tr. 116-117

15. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011)*. Nxb CTQG, H, 2011, tr. 9

16. *Hiến pháp nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam*. Nxb CTQG, H, 2014, tr. 9.